

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ
МЕДИЦИНИ ТА БІОТЕХНОЛОГІЙ ІМЕНІ С.З. ГИЖИЦЬКОГО
ФАКУЛЬТЕТ ЗЕМЛЕВПОРЯДКУВАННЯ ТА ІНФРАСТРУКТУРНОГО РОЗВИТКУ
КАФЕДРА ЗЕМЛЕУСТРОЮ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

рівня вищої освіти «Бакалавр»

на тему: **«РОЗРОБКА ПРОЄКТУ ЗЕМЛЕУСТРОЮ ЩОДО
ВСТАНОВЛЕННЯ МЕЖ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ В НАТУРІ (НА
МІСЦЕВОСТІ)»**

Спеціальність 193 «Геодезія та землеустрій»

Виконала: студентка групи ЗВ-41

Чернецька В. В.

Науковий керівник: к.е.н., доцент

Ступень О. І.

ЛЬВІВ 2025

УДК 332.33

Розробка проєкту землеустрою щодо встановлення меж земельної ділянки в натурі (на місцевості). Чернецька В. В. Кваліфікаційна робота. Кафедра землеустрою. Львів, Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького, 2025 р.

43 с. текст. частини, 6 таблиць, 3 рисунки, 23 використаних джерела.

У кваліфікаційній роботі розкрито методику розробки проєкту землеустрою щодо встановлення меж земельної ділянки в натурі (на місцевості), власник яких помер, для обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд та ведення особистого селянського господарства. Місцезнаходження ділянок вул. Нова, 14, с. Бучали Комарнівської територіальної громади Львівського району Львівської області. Загальна площа ділянок 0,4661 га, в тому числі для: обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд 0,0955 га та ведення особистого селянського господарства 0,3706 га.

Ключові слова: проєкт землеустрою, встановлення меж земельної ділянки, особисте селянське господарство.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1 МЕТОДОЛОГІЧНЕ ТА ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВСТАНОВЛЕННЯ МЕЖ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК	8
РОЗДІЛ 2 ВІДОМОСТІ ПРО ЗЕМЕЛЬНІ ДІЛЯНКИ	16
2.1. Загальна інформація про об'єкт дослідження.....	16
2.2. Планово-картографічні матеріали для встановлення меж земельних ділянок	16
2.3. Вихідні дані для виконання робіт.....	17
РОЗДІЛ 3 ВСТАНОВЛЕННЯ МЕЖ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК В НАТУРІ (НА МІСЦЕВОСТІ).....	19
3.1. Вимоги до виготовлення технічної документації із встановлення меж земельної ділянки.....	19
3.2. Етапи розробки технічної документації із встановлення меж земельної ділянки.....	21
3.3. Затвердження технічної документації із встановлення меж земельної ділянки та відповідальність за знищення межових знаків.....	27
РОЗДІЛ 4 ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА.....	30
РОЗДІЛ 5 ОХОРОНА ПРАЦІ ТА ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ.....	34
ВИСНОВКИ.....	39
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	41

ВСТУП

Перебуваючи під особливою охороною держави, земля є основним національним багатством (ст. 13 Конституції України), а це означає, що охорона має забезпечуватися ефективним захистом суб'єктивних земельних прав, у тому числі прав на землю у галузі спадкування прав на земельні ділянки.

Цивільне, господарське та адміністративне законодавство щодо спадкування та захисту прав на землю не завжди враховує специфіку прав на земельну ділянку. Земельне законодавство є особливим у процесі правозастосування, оскільки воно не встановлює обґрунтованих ознак і деталей правовідносин.

У різний період часу частковим аспектам процедури реалізації прав на земельну ділянку, спадкування та реалізації спадкового права на земельну ділянку розглянуто у працях вчених у сфері земельного та цивільного права, таких як, Заріцької І., Бусуйка Д, Малохліба О., Зайцевої О., Погрібного С., Настечка К., Федоровича А., Мірошніченка А., Шульги М., Уразовської О., Харитонової Є., Федчишина Д., Ходико Ю., Шевченка Я., Яніцького В. та ін. Водночас у нинішній період реформації земельних правовідносин відсутнє єдине бачення властивостей такого порядку з'ясування змісту цього юридичного явища, що зумовлює його більш глибокий аналіз.

Перехід до різних форм власності на землю перерозподіл земель, реорганізація сільськогосподарських підприємств, широке застосування правових і економічних механізмів регулювання земельних відносин зумовили значне зростання масштабів землевпорядних робіт, різке зростання інформаційної складової землеустрою та об'єктивну потребу його якісного удосконалення.

Також вкрай збільшився обсяг проектно-вишукувальних робіт із землеустрою, особливо щодо підготовки проектів утворення нових та благоустрою існуючих господарств, для потреб промисловості, транспорту,

природоохоронних та рекреаційних цілей, відведення земель сільськогосподарським підприємствам, громадянам. Землевпорядна служба країни традиційними методами і засобами вже не може задовольнити потреби в управлінні земельними ресурсами, регулюванні землекористування, землеустрої.

Землевпорядне проектування допомагає доцільному використуванню землі, організації території з її особливостями в кожному землекористуванні та землеволодінні, сприяє захисту землі від несприятливої дії різноманітних природних чинників і нерозумної господарської діяльності під час використання, одержанню із землі більшої продукції без виснаження її продуктивних сил.

Проект землеустрою щодо відведення земельної ділянки, як і будь-який інший проект землеустрою, включає нормативно-правові, економічні та технічні документи, що складаються з розрахунків, описів, проектних планів, в яких обґрунтовуються та відображаються у графічній та текстовій формі заходи, здійснення яких очікується при створенні та оформленні нових проектів землеустрою складаються у вигляді проектних меж конкретних об'єктів виробництва, нерухомості та ін.

РОЗДІЛ 1 МЕТОДОЛОГІЧНЕ ТА ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВСТАНОВЛЕННЯ МЕЖ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК

Проект землеустрою щодо відведення земельних ділянок полягає у складанні проекту, погодженні, розробленні та виготовленні проектної документації та передачі проекту замовнику.

Механізм розроблення проектів землеустрою щодо відведення земельних ділянок затверджено Кабінетом Міністрів України (Постанова КМУ від 6 червня 2012 р. № 540).

Проект відведення земельних ділянок розробляють на основі:

- укладеного договору між землевласником і землекористувачем та розробником проекту відведення земельної ділянки;
- судового рішення;
- рішення сільської, селищної або міської ради, до компетенції яких входить надання у користування або передача у власність земельної ділянки.

Розроблювачем проекту є фізична або юридична особа, яка відповідно до закону має ліцензію на проведення робіт із землеустрою.

Відповідно до закону замовником проекту відведення земельної ділянки може бути сільська, селищна, міська, районна рада, землевласник чи землекористувач.

У випадку прийняття судом рішення про надання земельної ділянки у користування або передачу у власність замовником є фізична або юридична особа, на користь якої прийнято рішення.

Проект відведення земельної ділянки розробляється на підставі затвердженого замовником завдання, яке є важливою частиною договору.

Форму договору на розробку проекту землеустрою затвердив Кабінет Міністрів України. Первинна документація, яка необхідна для розробки проекту землеустрою, додається замовником до договору.

Для вирішення питання щодо відведення земельної ділянки необхідний проект землеустрою, який містить текстові та графічні матеріали, обов'язкові принципи, передбачені у завданні на розробку проекту та інші відомості.

Зміст, оформлення та вимоги до складу проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки встановлюються нормативно-технічною документацією.

Межею земельної ділянки є сукупність ліній, що утворюють замкнутий контур і розмежовують земельні ділянки.

Встановлення меж земельної ділянки в натурі – це дійсне розміщення точок повороту меж земельної ділянки та закріплення їх межевими знаками на місцевості (за потреби), що відбувається згідно з інформацією з Державного земельного кадастру та розробленої та затвердженої документації із землеустрою, на підставі якої утворено земельну ділянку, за допомогою геодезичних приладів.

Найчастіше встановлення меж земельної ділянки та закріплення її межевих кутів здійснюються з ціллю її використання в певних розмірах, які зазначені у документах на право власності або користування, щоб уникнути земельних спорів тощо.

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин» від 28.04.2021 р. № 1423-IX переформулює ст. 106 ЗКУ та закріплює загальне правило, згідно з котрим спосіб закріплення межевих знаків між земельними ділянками визначається за згодою власників подібних земельних ділянок [11]. Затрати на встановлення спільних меж покривають власники земельних ділянок порівну, якщо немає іншої домовленості. Межеві знаки можуть бути природними або штучними спорудами та межами (лісосмуги, річки, канали, рослинні смуги, доріжки, струмки, дерева, огорожі, канами, стіни, поручні, бетонні або металеві стовпи, плити, дорожні споруди, каміння, моноліти, інші споруди та межі), що

збігаються з межею земельної ділянки або спеціально встановлені на ній. Межові знаки не встановлюються на водних об'єктах.

Станом на сьогодні головний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у галузі земельних відносин, не визначає види межових знаків та порядок встановлення меж.

Сьогодні землевпорядні організації керуються статтями 106 «Зобов'язання щодо визначення спільних меж», 107 «Відновлення меж», 198 «Кадастрові зйомки» ЗКУ [4]. Це дозволяє встановлювати межові знаки нестандартного зразка та встановлювати межі у спосіб, обраний землевпорядною організацією на власний розсуд.

Зміна координат земельної ділянки або внесення виправлень до Державного земельного кадастру щодо координат точок повороту меж земельної ділянки або переміщення чи зміщення земельної ділянки відбувається після:

- внесення виправленої інформації до даних земельного кадастру та одержання Витягу з Державного земельного кадастру про земельну ділянку, в якому будуть відображені внесені зміни;
- аналіз існуючих документів на право власності на землю та зареєстрованих ділянок у Державному земельному кадастрі;
- розробка документації із землеустрою, на підставі якої будуть внесені відповідні зміни до Державного земельного кадастру;
- проведення геодезичного дослідження на місцевості з ціллю порівняння інформації з Державним земельним кадастром та визначення можливості коригування меж ділянки або її переміщення.

Після виправлення координат межі земельної ділянки у Державному земельному кадастрі без зміни площі земельної ділянки, переробляти або виготовляти нові правовстановлюючі документи на земельну ділянку не потрібно, включаючи документи на право власності на земельну ділянку будь-якого типу, кадастровий номер земельної ділянки не змінюється, коригується лише інформація про координати кутів повороту межі земельної ділянки. У

разі зміни абрису земельної ділянки, якщо право власності на земельну ділянку посвідчено державним актом на право власності, рекомендовано зареєструвати право власності на ділянку в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно.

Дані з Державного земельного кадастру є офіційною інформацією про земельну ділянку, якщо земельна ділянка не розташована на своєму місці, її розташування в Державному земельному кадастрі не відповідає координатам на місцевості або форма та розміри не відповідають контурам на місцевості, тоді власник втрачає можливість ефективно захищати свої права як власника ділянки в мезових спорах, встановленні парканів та огорож, ефективність продажу ділянки зводиться до мінімуму (не кожен купить ділянку, яка, згідно з Державним земельним кадастром, знаходиться в іншому місці), не можливість одержання дозволів на будівництво, а також дає змогу створити прецедент для вилучення вашого фактичного майна, а у разі витіснення унеможливить реєстрацію сусіднім власником земельної ділянки свого законного права власності під час оформлення документації із землеустрою та реєстрації земельної ділянки в Державному земельному кадастрі.

Правові приписи, що конкретизують і деталізують положення містяться в Земельному кодексі України. Про набуття та реалізацію права на землю йдеться у розділі IV Земельного кодексу України. Набуття громадянами та юридичними особами права на землю виникає через передачу земельних ділянок у власність або надання їх у користування [4].

Особливої уваги заслуговує питання набуття прав на земельні ділянки як інструмент реалізації положень Земельного кодексу. Однією з основних причин порушення прав на землю в Україні є недосконалість процесуального регулювання [8, с. 55]. Практична реалізація матеріальних земельно-правових норм потребує процесуального забезпечення набуття прав на земельні ділянки. Під закріпленими в земельному законодавстві способами, засобами, умовами та порядком здійснення земельно-процесуальної діяльності уповноважених органів виконавчої влади та органів місцевого

самоврядування, а також громадян і юридичних осіб слід розуміти процесуальне забезпечення набуття права на землю.

Поняття «реєстрація прав на земельні ділянки» означає діяльність суб'єктів щодо реєстрації прав на земельні ділянки з метою видачі та отримання юридично значущих та правовстановлюючих документів на право власності, право користування або земельною ділянкою, що з'являється із встановлення обтяжень або обмежень, їх державної реєстрації та юридичного оформлення у випадках, що встановлені законом [14, с. 524, 525]. Аналіз принципів діючого Земельного кодексу України дає підстави виокремити такі види прав на землю, як право власності, користування та обмежені речові права на земельні ділянки, такі як (суперфіцій, земельний сервітут, емфітевзис). Система обігу земель, закріплена в діючому законодавстві, визначає дві основні процедури переходу прав на земельні ділянки. Стрімкий розвиток цих правопорядків зумовлений тим, що порядок земельних відносин, який свого часу сформувався в нашій країні на основі виключної державної власності на землю, став певною перешкодою у напрямку створення умов для вільного доступу до праці, землі та капіталу [23, с. 414].

Особливим видом земельних правовідносин, є земельні правовідносини, що складаються в процесі набуття прав на земельну ділянку. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування застосовують земельне законодавство для забезпечення реалізації громадянами і юридичними особами права володіння, користування і розпорядження землею [23]. Земельно-процесуальні правила, які регулюють систему передачі земельних ділянок у власність і користування, складають земельно-правовий процес, правова природа якого є не лише врегульованим процесуальним законодавством порядком реалізації уповноваженими суб'єктами відповідних процедур для вирішення індивідуальних і конкретних справ. Основні складові правового регулювання порядку виникнення права на земельні ділянки в цілому закріплені в законах та інших правових актах [23]. Розглядаючи зміст теоретичної основи правового регулювання процедури виникнення права на

земельні ділянки в цілому, слід зауважити, що головними складовими його механізму є: 1) правові санкції щодо порушників правових норм; 2) юридичні факти, а саме конкретні життєві обставини, з якими пов'язане виникнення, зміна або припинення правовідносин; 3) норми права, які зафіксовані в законах, інших правових актах, якими визначається модель можливої і необхідної поведінки суб'єктів суспільних відносин; 4) власне правовідносини; 5) акти реалізації прав і обов'язків суб'єктів суспільних відносин, тобто їх дії у межах приписів відповідних правових норм [23, с. 40, 41].

Про це свідчить правове регулювання порядку виникнення права на земельну ділянку та широке коло джерел правового регулювання відповідних відносин. Але не слід вважати, що процедура виникнення прав на земельну ділянку є комплексною подією. Процедура має ряд стадій та окремих процесуальних дій. Сучасна наука під етапом розуміє окремий проміжок часу або частину процесу, що характеризується якісними змінами. Бусуйком Д. зазначено, що матеріально-процесуальні норми повинні дати відповідь на питання про те, як саме особа може набути або реалізувати право на землю [1].

Об'єкт права є важливою частиною правовідносин спадкування прав на землю. У літературі є багато думок і підходів з цього питання. Деякі вчені вважають, що земельна ділянка є особливим об'єктом цивільних правовідносин, що посідає вирішальне місце в системі нерухомого майна і має особливий правовий режим завдяки особливим фізичним властивостям, як один із видів природних ресурсів.

Разом з тим, в науковій спільності існує обернений підхід, який полягає в тому що до особливого виду земельних правовідносин слід віднести правовідносини, які складаються в процесі набуття права приватної власності на земельну ділянку [23].

Враховуючи загальні положення цивільного законодавства, земельна ділянка як об'єкт правового регулювання фактично підпадає під дію норм земельного права. Набуттям прав на землю є перехід права власності чи інших

прав на земельні ділянки в установленому законом порядку від одного учасника земельних правовідносин до іншого. Права на землю набуваються і здійснюються на підставі Земельного кодексу, який є основним земельним законом України, та інших законів. Суб'єктами, які можуть реалізовувати права на землю, є громадяни, юридичні особи та держава [2, с. 379, 380].

На період до 1 січня 2015 року громадяни та юридичні особи могли отримувати у власність сільськогосподарські землі площею до 100 гектарів, причому ця площа могла збільшуватися у випадку успадкування земельних ділянок за законом.

У разі спадкування за законом або заповітом законодавство не містить обмежень щодо набуття будь-якою особою права на земельну частку (пай). Виділяти в натурі та оформляти у приватну власність земельні ділянки для ведення товарного сільськогосподарського виробництва, ведення фермерського або особистого селянського господарства можуть лише громадянам України та юридичним особам України відповідно до ст. 22 ЗКУ. На територіальні громади поширюється право комунальної власності на землю, яке закріплене у Конституції України.

Право користування чужою земельною ділянкою під забудову може передаватися шляхом спадкування. Дане право може бути похідним із заповіту. Підстави, на яких землекористувач може набути права користування чужою земельною ділянкою, набування права користування чужою земельною ділянкою в порядку спадкування встановлюються Цивільним кодексом України.

У разі наявності у заповіті заповідального відказу землекористувач набуває суперфіцій, яким спадкодавець зобов'язує спадкоємця надати іншій особі право користування для забудови земельною ділянкою, що входить до складу спадщини, а його спадкоємці можуть успадкувати зазначене право як за законом, так і за заповітом. Крім того, відмова від заповіту не породжує автоматично суперфіцій у одержувача відмови. Спадкування права емфітевзису передбачено Цивільним кодексом України, яким встановлено, що

за спадкуванням може передаватися також право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб.

Отримання у власність земельної ділянки, до прикладу, для житлового будівництва, можливе шляхом укладання договору купівлі-продажу або інших цивільно-правових договорів, які передбачають перехід права власності на земельну ділянку. У даному випадку необхідно дотримуватись вимог Земельного кодексу України. Також власник земельної ділянки та землекористувач можуть об'єднатися в одній особі внаслідок переходу права власності на житловий будинок до власника земельної ділянки.

Свого часу Уразовською О. запропоновано доповнити перший абзац ст. 81 Земельного кодексу України главою про землі сільськогосподарського призначення, набуті у власність іноземцями та особами без громадянства протягом року підлягають відчуженню. Якщо особа стає громадянином іншої держави після успадкування земельної ділянки або землі сільськогосподарського призначення, вона повинна протягом року залишити цю землю іншій особі.

Земельна частка або земельна ділянка, яка визначена у сільськогосподарському районі, переходить у власність сільської ради, якщо особа не проведе відчуження [17, с. 194]. Важливою стороною правовідносин є грошова оцінка земельних ділянок, яка проводиться при визначенні розміру держ. мита при міні, спадкуванні. Звільняються від оподаткування митом випадки спадкування спадкоємцями першої та другої черги за законом, а також випадки спадкування ними за заповітом [18, с. 434].

РОЗДІЛ 2 ВІДОМОСТІ ПРО ЗЕМЕЛЬНІ ДІЛЯНКИ

2.1. Загальна інформація про об'єкт дослідження

У кваліфікаційній роботі проведено розробку проєкту землеустрою щодо встановлення меж земельних ділянок в натурі (на місцевості), власник яких помер, для обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд та ведення особистого селянського господарства. Місцезнаходження ділянок вул. Нова, 14, с. Бучали Комарнівської територіальної громади Львівського району Львівської області. Загальна площа ділянок 0,4661 га, в тому числі для: обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд 0,0955 га та ведення особистого селянського господарства 0,3706 га.

2.2. Планово-картографічні матеріали для встановлення меж земельних ділянок

Документи та матеріали, на основі яких розроблявся проєкт землеустрою:

- Копія паспорту та ідентифікаційного коду;
- Державний акт на право власності на землю;
- Довідка про адресу земельної ділянки;
- Викопіювання з індексно-кадастрової карти;
- Перелік обмежень на використання земельної ділянки.

На рис. 2.1 зображено схему розташування земельних ділянок.

Рисунок 2.1 – Схема розташування земельних ділянок

2.3. Вихідні дані для виконання робіт

Підставою для проведення робіт є:

1. Заява-договір;
2. Технічне завдання на виконання робіт;
3. Державний акт на право власності на землю;
4. Довідка про адресу земельної ділянки;
5. Викопіювання з індексно-кадастрової карти.

Комплекс робіт з виготовлення технічної документації із землеустрою щодо встановлення меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) виконується відповідно до: Земельного Кодексу України, Закону України "Про землеустрій", Закону України «Про державний земельний кадастр», Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно

та їх обтяжень, Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру» №1051 від 17.10.2012р., Інструкції про порядок контролю і приймання топографо-геодезичних та картографічних робіт; Інструкції з топографічного знімання у масштабах 1:5000 - 1:500 та Технічного завдання на виконання робіт.

РОЗДІЛ 3 ВСТАНОВЛЕННЯ МЕЖ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК В НАТУРИ (НА МІСЦЕВОСТІ)

3.1. Вимоги до виготовлення технічної документації із встановлення меж земельної ділянки

Згідно з Законом України «Про землеустрій» роботи з винесення меж в натуру (на місцевість) мають право:

- землевпорядні організації, які мають на матеріальному балансі необхідне геодезичне обладнання та в штаті сертифікованих інженерів-землевпорядників.
- сертифіковані інженери-землевпорядники, які працюють як фізичні особи-підприємці [15].

Технічна документація із землеустрою щодо встановлення меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) має встановлений зміст відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин» від 28 квітня 2021 р. № 1423-IX [11].

Відповідно до даного Закону технічна документація складається з:

1. Завдання на складання технічної документації.
2. Пояснювальної записки, в якій вказуються:
 - 1) Підстави для виконання робіт;
 - 2) Основні відомості про суб'єкта земельних відносин;
 - 3) Основні відомості про земельну ділянку;
 - 4) Топографо-геодезичні роботи;
 - 5) Камеральні роботи.

Чітко сформульовані вимоги щодо оформлення пояснювальної записки в чинному законодавстві відсутні, тому вона складається у довільній формі текстового викладу.

3. Матеріалів топографо-геодезичних робіт, в який розміщені усі графічні матеріали, які використовувалися як вихідні та були розроблені під час роботи (кадастровий план земельної ділянки, перелік обмежень використання земельної ділянки, відомості про встановлені межові знаки та акти до них).

План меж земельної ділянки складається за результатами обстеження і містить зовнішні межі земельної ділянки із зазначенням власників (користувачів) суміжних земельних ділянок, усі поворотні точки меж земельної ділянки, лінійні вимірювання між точками на межах земельної ділянки та межі вкраплених земельних ділянок із зазначенням їх власників (користувачів).

До 2022 року до технічної документації долучали: копії документів власника та розробника документації, довідка про право власності на земельну ділянку з Державного земельного кадастру, рішення про надання дозволу, копії правовстановлюючих документів на об'єкт нерухомого майна, межовий план. На даний час вищезазначені документи не додаються до документації, що розробляється.

Згідно з постановою Кабінету Міністрів «Про затвердження Положення про Державний фонд документації із землеустрою та оцінки майна» від 17 листопада 2004 року № 1553, вся документація із землеустрою, виникає на основі збору, обробки та обліку матеріалів в електронному вигляді. Отже, розроблена документація має бути подана підрядником в електронному вигляді до місцевого фонду землепорядної документації, з доданим до неї XML-файлом. Існують певні вимоги до документів, що подаються до фонду:

- формат файлу - PDF;
- формат зображення - кольоровий;
- глибина кольору - не менше ніж 4 біти;
- роздільна здатність - 300 точок на дюйм;
- розмір файлу - не більше ніж 50 мегабайтів.

3.2. Етапи розробки технічної документації із встановлення меж земельної ділянки

Винесення меж земельної ділянки проста процедура та включає кілька етапів.

1) власник земельної ділянки повинен звернутися до землевпорядної організації в регіоні, де розташована земельна ділянка, та укласти з нею договір на виготовлення технічної документації для встановлення (відновлення) меж плану землекористування в натурі (на місцевості).

Для укладення договору власник повинен надати такі документи:

- Копія документа, що посвідчує право власності на земельну ділянку;
- Копія документа, що посвідчує право власності на нерухоме майно, якщо воно знаходиться на земельній ділянці;
- Копія паспорта та ідентифікаційного коду;
- Рішення про надання дозволу на виділення земельної ділянки у власність від органу місцевого самоврядування або органу виконавчої влади. До рішення додається копія, в якій зазначено місцезнаходження земельної ділянки.

При укладанні договору визначається вартість робіт, яка залежить від складності землевпорядних робіт, площі ділянки та інших чинників, які обов'язково вказуються в договорі.

2) збір та аналіз наявної землевпорядної документації, юридичних підстав для надання права власності на земельну ділянку, інформації про наявність спірних питань щодо меж земельної ділянки (за наявності), та даних Державного земельного реєстру.

Оскільки, за результатами робіт з встановлення меж земельної ділянки, межі будуть закріплені межовими знаками, обов'язковою є присутність не тільки власника земельної ділянки, а й сусідніх власників земельної ділянки. Тому на підготовчому етапі обов'язково потрібно повідомити сусідніх власників земельної ділянки про планування робіт з встановлення меж

земельної ділянки. Тому власнику суміжних ділянок не пізніше ніж за 5 робочих днів до дати запланованого початку робіт надсилається повідомлення із зазначенням дати та часу проведення робіт. Це повідомлення надсилається рекомендованим листом або телеграмою чи іншими засобами зв'язку, що забезпечують отримання цього документа одержувачем.

З) проведення топографо-геодезичних робіт на місцевості. На даному етапі виконуються геодезичні вишукування для визначення точок повороту меж земельної ділянки та встановлення межових знаків.

Геодезисти та інженери-землевпорядники виїжджають за адресою земельної ділянки, зазначеною в договорі, та виконують вимірювання для визначення точок повороту кутів меж земельної ділянки. Для даних робіт використовують спеціальне геодезичне обладнання (електронний тахеометр або GPS-приймач); первинними даними для даних робіт є документи, які надає власник земельної ділянки, в яких зазначено координати ділянки, внесені до Державного земельного реєстру.

На базі польових вимірювань обробляються виміри та закріплюються поворотні точки межовими знаками. Також існують певні вимоги до їх встановлення, а саме: межові знаки можуть встановлюватися на відстані не менше 200 метрів один від одного та не менше 1 метра між ними. Межові знаки не можуть встановлюватися там, де ділянка межує з природними об'єктами (огорожі, дороги, річки, фасади будівель тощо), а лише за бажанням власника.

Отже, об'єкт кваліфікаційної роботи – землекористування розміщене в двох ділянках загальною площею 0,4661 га, в тому числі: 0,0955 га для обслуговування жилого будинку, господарських будівель і споруд та 0,3706 га для ведення особистого селянського господарства.

Місцеположення кутів зовнішніх меж землекористування обстежено і встановлено в натурі по фактичному їх положенню на місцевості в присутності землекористувача і узгоджені з представниками суміжних землекористувань та представником місцевої ради. При узгодженні меж земельних ділянок претензій не було, про що складено відповідний акт.

На рис. 3.1 зображено кадастровий план земельної ділянки для обслуговування жилого будинку, господарських будівель і споруд.

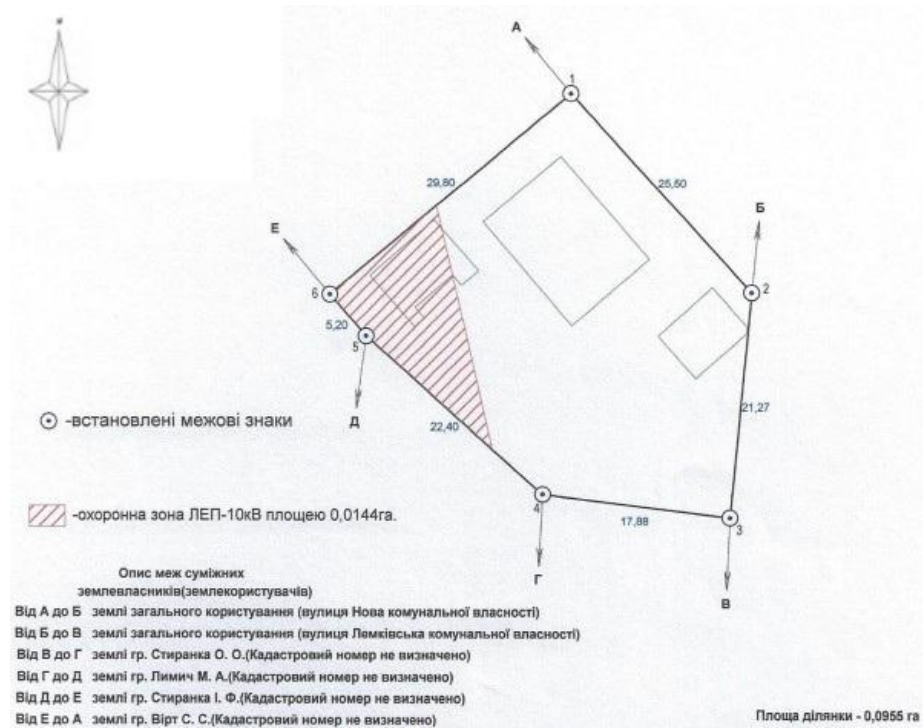

Рисунок 3.1 - Кадастровий план земельної ділянки для обслуговування жилого будинку, господарських будівель і споруд

На рис. 3.2 зображено кадастровий план земельної ділянки для ведення особистого селянського господарства.

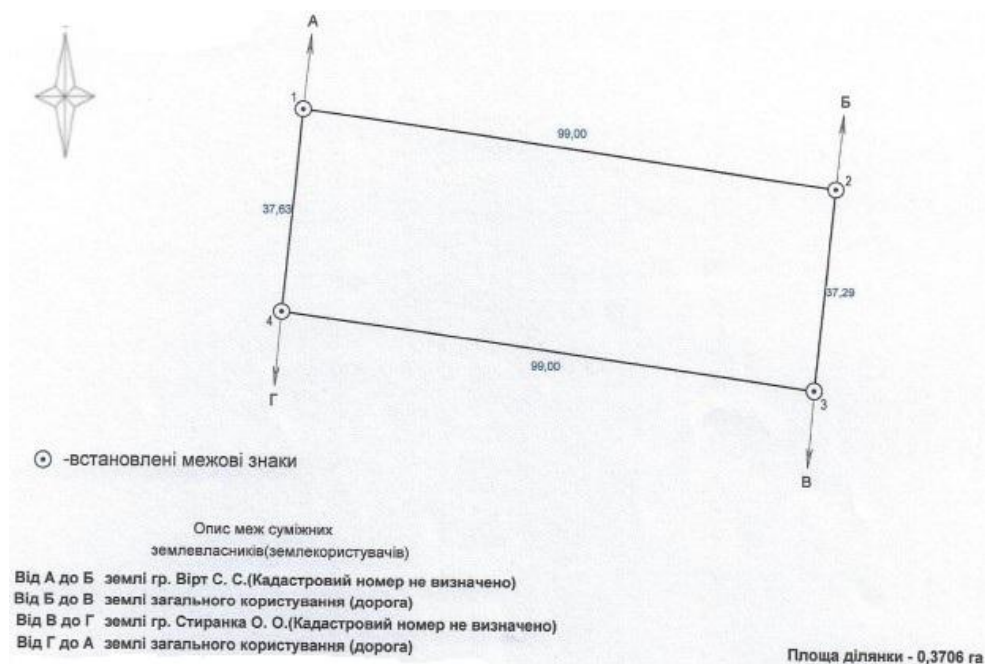

Рисунок 3.2 - Кадастровий план земельної ділянки для ведення особистого селянського господарства

Опис угідь згідно кадастрового плану земельної ділянки для обслуговування жилого будинку, господарських будівель і споруд подано у табл. 3.1.

Таблиця 3.1 – Опис угідь (га)

№	Угіддя	Площа
Разом		0,0955
1	007.01 Малоповерхова забудова	0,0955

Опис угідь згідно кадастрового плану земельної ділянки для ведення особистого селянського господарства подано у табл. 3.2.

Таблиця 3.2 – Опис угідь (га)

№	Угіддя	Площа
Разом		0,3706
1	001.01 Рілля	0,3706

Відомість про обчислення площі земельної ділянки для обслуговування жилого будинку, господарських будівель і споруд подано у табл. 3.3

Таблиця 3.3 – Відомість про обчислення площі земельної ділянки для обслуговування жилого будинку, господарських будівель і споруд

№	X	Y	Довжина	Кут	Внутрішній
1	XXXX805,185	XXXX770,987	25,500	138°01'24"	092°10'19"
2	XXXX786,228	XXXX788,042	21,270	185°39'09"	132°22'15"
3	XXXX765,061	XXXX785,947	17,877	277°04'08"	088°35'00"
4	XXXX767,261	XXXX768,206	22,399	311°43'47"	145°20'21"
5	XXXX782,170	XXXX751,490	5,200	319°12'40"	172°31'07"
6	XXXX786,107	XXXX748,093	29,801	050°11'42"	089°00'58"
			122,047		720°00'00"

Відомість про обчислення площі земельної ділянки для ведення особистого селянського господарства подано у табл. 3.4.

Таблиця 3.4 – Відомість про обчислення площі земельної ділянки для ведення особистого селянського господарства

№	X	Y	Довжина	Кут	Внутрішній
1	XXXX017,446	XXXX956,148	99,000	098°04'48"	087°40'52"
2	XXXX003,531	XXXX054,165	37,290	185°44'27"	092°20'21"
3	XXXX966,428	XXXX050,435	99,000	277°53'05"	087°51'21"
4	XXXX980,009	XXXX952,371	37,627	005°45'40"	092°07'26"
			272,917		360°00'00"

Геодезична прив'язка кутів повороту меж виконувалась полярним методом з належним контролем геодезичного визначення за допомогою електронного тахеометра.

Точність теодолітних ходів відповідає „Інструкції з топографічного знімання в масштабах 1:5000, 1:1000, 1:500" (ГКНТА-2.04-02-98), Київ, вид. 1999р. Координати теодолітного ходу і кутів повороту зовнішніх меж обчислені в державній системі координат.

В процесі робіт виконано горизонтальну зйомку території. Обміри ділянки виконані з точністю до 5 см.

За результатами закріплення меж складається «Акт приймання та передачі межових знаків на зберігання», «Акт винесення меж земельної ділянки в натуру (на місцевість)» або «Акт відновлення меж земельної ділянки» у випадку, якщо межі ділянки були встановлені раніше, але межові знаки втрачені. Всі оригінали цих документів зберігаються у власника ділянки, а в землевпорядній організації зберігаються лише копії.

Встановлення меж може бути проведено без власників суміжних ділянок, якщо вони були належним чином повідомлені про проведення робіт (ні в якому разі не усно), і не з'явилися. Це має бути зафіксовано в актах. Незгода сусідів з межами земельної ділянки не є підставою для відмови у затвердженні технічної документації.

В нашому випадку, межі земельної ділянки визначено шляхом безпосереднього обстеження на місці та узгоджено із суміжними власниками

та землекористувачами, що відображено у акті приймання-передачі межових знаків на зберігання.

Згідно з рис. 3.1 у табл. 3.5 подано каталог координат закріплених межових знаків земельної ділянки для обслуговування жилого будинку, господарських будівель і споруд.

Таблиця 3.5 – Каталог координат закріплених межових знаків земельної ділянки для обслуговування жилого будинку, господарських будівель і споруд

№	X	Y
1	XXXX805,185	XXXX770,987
2	XXXX786,228	XXXX788,042
3	XXXX765,061	XXXX785,947
4	XXXX767,261	XXXX768,206
5	XXXX782,170	XXXX751,490
6	XXXX786,107	XXXX748,093
1	XXXX805,185	XXXX770,987

Згідно з рис. 3.2 у табл. 3.6 подано каталог координат закріплених межових знаків земельної ділянки для ведення особистого селянського господарства.

Таблиця 3.6 – Каталог координат закріплених межових знаків земельної ділянки для ведення особистого селянського господарства

№	X	Y
1	XXXX017,446	XXXX956,148
2	XXXX003,531	XXXX054,165
3	XXXX966,428	XXXX050,435
4	XXXX980,009	XXXX952,371
1	XXXX017,446	XXXX956,148

Порядок закріплення меж земельної ділянки регулюється ст.106 та ст.198 Земельного кодексу України, де наголошено, що межі ділянки мають бути закріплені спеціальними межевими знаками, відповідного типу, але на практиці інженер геодезист закріплює поворотні точки підручними матеріалами власника земельної ділянки, до прикладу, дерев'яними або металевими кілками.

3.3. Затвердження технічної документації із встановлення меж земельної ділянки та відповідальність за знищення межових знаків

Процес регуляторного затвердження документації регулюється низкою нормативних та законодавчих актів: Земельним кодексом України, Законами України «Про землеустрій», «Про місцеве самоврядування», «Про Державний земельний кадастр», «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин».

Розроблена технічна документація з землеустрою затверджується в Центрах надання адміністративних послуг на місцевому рівні, в межах юрисдикції яких знаходиться земельна ділянка, представником місцевого Держгеокадастру або на місцевих сесіях.

Власник земельної ділянки подає на затвердження наступний перелік документів:

1. Заява встановленої форми;
2. Копія довіреності (за потреби).
3. Копія документа, що посвідчує особу;
4. Технічна документація із землеустрою щодо встановлення меж земельної ділянки.
5. Інформаційна картка;
6. Копія витягу з ДЗК про земельну ділянку.

Терміни затвердження технічної документації не встановлені законом, а фактична процедура прийняття рішень також не регулюється законодавством. Загальні положення щодо затвердження технічної документації передбачені статтею 186 Земельного кодексу.

Межі земельної ділянки обов'язково закріплюються межовими знаками, кожен з яких має бути описаний в Акті приймання межових знаків на зберігання. І саме цей документ визначає, хто відповідає за збереження

встановлених вивісок. Тобто, власник земельної ділянки, на якій ці знаки були встановлені, несе адміністративну відповідальність за їх збереження.

Якщо знаки знищені з причин, що не залежать від власника землі, то ця особа може звернутися до землевпорядної організації з проханням відновити знищені знаки. Їх самоправне встановлення є незаконним. Якщо межові знаки знищені сусідніми землевласниками, тоді настає адміністративна відповідальність, відповідно до статті 56 Кодексу України про адміністративні правопорушення. У даному випадку власник земельної ділянки повинен звернутися до ЦНАПу місцевого самоврядування за місцем розташування земельної ділянки та подати заяву «Про знищення межових знаків». На особу, винну у вчиненні цього адміністративного правопорушення, накладається штраф від п'яти до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, відповідно до статті 56 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Згідно зі статтями 106,107 ЗКУ, власник земельної ділянки може вимагати від власника прилеглої земельної ділянки підтримки у встановленні меж, а також відновлювання межових знаків якщо вони зникли, перемістилися або стали нечіткими. Підставою для відновлення меж є дані земельно-кадастрової документації. Відповідно до ЗКУ, власники землі зобов'язані встановлювати межі між земельними ділянками повідомивши іншу сторону та отримавши письмовий дозвіл органів місцевого самоврядування [4].

Згідно з ЗУ "Про землеустрій" (ст. 55), встановлення меж земельної ділянки в натурі здійснюється згідно з топографічними, геодезичними та картографічними матеріалами за допомогою спеціальних приладів на основі технічної документації із землеустрою, яка визначає місце розташування точок повороту меж земельної ділянки на місцевості [15].

Якщо межові знаки були знищені, особа може звернутися до землевпорядної організації або до сертифікованого землевпорядника для відновлення меж своєї ділянки та встановлення межових знаків.

У випадку земельного спору, відповідно до статті 158 ЗКУ, особа може апелювати до органу місцевого самоврядування із поданням про спір щодо

встановлення меж земельної ділянки. По підсумках перевірки орган місцевого самоврядування зобов'язаний скласти акт та розглянути це питання на комісії з земельних спорів.

Самоправне встановлення меж є незаконним. Адміністративна відповідальність за ліквідацію межових знаків працює з 2007 р. у розмірі 500 неоподатковуваних мінімумів.

Закріплення меж ділянки межовими знаками повинно відбуватися у наявності власників цієї та прилеглих ділянок або уповноважених осіб. Про такі роботи землевпорядники зобов'язані завчасно повідомити власників прилеглих ділянок - не пізніше ніж за п'ять робочих днів до початку робіт. У великих містах сусіди не завжди відомі, тому інструкції Держземагентства передбачають, що в таких випадках у місцевій пресі робиться оголошення про адрес, дату та час встановлення межових знаків. Якщо протягом місяця ніхто не відповідає, то захід відбувається без присутності сусідів. Плата за встановлення межових знаків розподіляється між сусідніми землевласниками, якщо інше не встановлено домовленістю між ними.

РОЗДІЛ 4 ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА

Охорона земель та боротьба з їх деградацією – проблеми, які сьогодні у всьому світі піднято до рівня глобальних. У вересні 2015 року в рамках 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН у Нью-Йорку відбувся Саміт ООН для прийняття Порядку денного в галузі розвитку на період після 2015 року. Під час цієї зустрічі лідери 193 країн ухвалили 17 глобальних Цілей сталого розвитку на 2016-2030 рр., одна з яких – безпечне використання землі (збереження екосистем суші).

В усьому світі питання економічні завжди ставляться вище екологічних. Україна не виключення, у нас при обробці ґрунтів господарники повсякчас жертвують інтересами екології в угоду економічним інтересам. Результати моніторингу ґрунтів свідчать, що їхній стан в останні десятиліття погіршився, і якщо не вживати необхідних заходів деградаційні процеси будуть продовжуватися.

Так, середньорічні втрати ґрунту від водної та вітрової ерозії складають 15 т/га. Це означає, що ґрунтовий покрив країни втрачає щороку біля 740 млн. тонн родючого ґрунту. Саме тому, охорона земель у наш час стала однією з найважливіших екологічних проблем.

Під впливом людської діяльності ґрунт руйнується у 100–1000 разів швидше, ніж у природних умовах. Нині Європейський Союз прогнозує доволі невтішний розвиток подій щодо земельних ресурсів. Із офіційних документів ЄС: «Підвищення вимог до функцій ґрунтів як у Європі, так і в світі призведе до більш інтенсивного землекористування, збільшення тиску на ґрунт і його деградацію. Ситуацію ускладнює використання земель для урбанізації та інфраструктури. Змагання за земельні і водні ресурси створюють серйозні ризики геополітичної нестабільності».

У Посланні комісії ЄС «До тематичної стратегії захисту ґрунтів» визначено 8 головних загроз деградації ґрунтів: ерозія, кількісне і якісне

зменшення органічної речовини (гумусу), забруднення, засолення, ущільнення, зсуви та повені, втрата біологічного різноманіття, накриття ґрунту. Крім двох останніх, всі види деградації ґрунтів поширені на території України.

У структурі земельного фонду України значну частку займають землі, ґрунтовий покрив яких набув негативних властивостей (змитість, дефльованість, засоленість, солонцюватість, перезволоженість тощо). Причинами цього є довготривала екологічно необґрунтована інтенсивна експлуатація земельних ресурсів, надмірна розораність ґрунтового покриву, порушення рівноваги кругообігів хімічних елементів в агро екосистемах.

Інформація про стан родючості ґрунтів України формується шляхом моніторингу ґрунтів, головною складовою якого на сьогодні є обстеження сільськогосподарських угідь, яке проводить уповноважена Мінагрополітики державна установа «Інститут охорони ґрунтів України» (ДУ «Держґрунтохорона»). Обстеження проводяться циклічно кожні 5 років. Наприклад, за даними спостережень у 2014 р найбільш забрудненими виявились ґрунти Запоріжжя, Кривого Рогу, Ужгорода. Щодо забруднюючих речовин, то по всій території України ґрунти найбільш забруднені свинцем, цинком, менше – манганом, міддю, кадмієм і нікелем.

Україна має чи не найвищий рівень розораності земель (53,9%) серед країн Західної Європи, що перевищує всі розумні межі. Так, у Франції і Німеччині рівень розораності земель становить біля 33 %, в Іспанії та Нідерландах біля 24 %. Крім того, у цих країнах охорона земель перебуває на більш високому рівні.

Територія України характеризується надзвичайно високим показником сільськогосподарської освоєності (70,8%), що значно перевищує екологічно обґрунтовані межі. Крім того, в країні склався високий рівень освоєння життєвого простору: до господарського використання залучено біля 65 % території, де тільки 21,2 млн. га (35,2%) еколого стабілізуючих угідь.

Як наслідок, неефективне використання одного з найцінніших природних ресурсів – землі, яка згідно зі статтею 14 Конституції України «є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави». Таке конституційне положення є підставою для правової охорони землі як основного елемента навколишнього природного середовища. Тому охорона 43 земель повинна бути пріоритетним напрямком політики держави, зокрема аграрної політики.

Нормативно-правове забезпечення охорони земель в Україні визначається положеннями Конституції України, Земельного кодексу України, Законів України «Про охорону земель», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про державний контроль за використанням та охороною земель», «Про землеустрій» тощо.

Законодавче визначення поняття охорони земель знаходимо у ст.162 Земельного кодексу України: «Охорона земель – це система правових, організаційних, економічних та інших заходів, спрямованих на раціональне використання земель, запобігання необґрунтованому вилученню земель сільськогосподарського і лісгосподарського призначення, захист від шкідливого антропогенного впливу, відтворення і підвищення родючості ґрунтів, підвищення продуктивності земель лісгосподарського призначення, забезпечення особливого режиму використання земель природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення».

Охорона земель включає:

- обґрунтування та забезпечення досягнення раціонального землекористування;
- захист сільськогосподарських угідь, лісових земель та чагарників від необґрунтованого їх вилучення для інших потреб;
- захист земель від ерозії, селів, підтоплення, заболочування, вторинного засолення, переосушення, ущільнення, забруднення відходами виробництва, хімічними та радіоактивними речовинами та від інших несприятливих природних і техногенних процесів;

- збереження природних водноболотних угідь;
- попередження погіршення естетичного стану та екологічної ролі антропогенних ландшафтів;
- консервацію деградованих і малопродуктивних сільськогосподарських угідь [9].

РОЗДІЛ 5 ОХОРОНА ПРАЦІ ТА ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

Виробниче середовище забезпечує життєдіяльність під час виконання трудових обов'язків, в тому числі і працездатність, але при певних обставинах, чинники цього середовища можуть являти небезпеку і причиняти шкоду людині. Будь-які реальні виробничі умови характеризуються, як правило, наявністю деякої небезпеки для працюючого, що полягає у можливості захворювання, отримання травми чи іншого ушкодження організму.

Сукупність чинників трудового процесу і виробничого середовища, які впливають на здоров'я і працездатність людини під час виконання нею трудових обов'язків складають умови праці.

Люди, знаряддя праці, оточуюче середовище та завдання, що вирішуються в процесі трудової діяльності, являють собою динамічну систему, зміна в якій будь-якого з компонентів веде до зміни інших, а результируючий вплив на безпеку інколи буває важко оцінити заздалегідь. Під безпекою розуміється стан захищеності особи та суспільства від ризику зазнати шкоди.

Запровадження нових технологічних процесів, навіть тих, що спрямовані на полегшення праці чи підвищення її безпеки, часто пов'язане з появою нових чинників, загроза яких життю та здоров'ю працюючих часто може бути неусвідомленою або навіть невідомою.

Реальне виробництво супроводжується шкідливими та небезпечними чинниками (факторами) і має певний виробничий ризик. Виробничий ризик - це ймовірність ушкодження здоров'я працівника під час виконання ним трудових обов'язків, що зумовлена ступенем шкідливості та/або небезпечності умов праці та науково-технічним станом виробництва. Шкідливий виробничий фактор - небажане явище, що супроводжує виробничий процес і вплив якого на працюючого може призвести до погіршення самопочуття,

зниження працездатності, захворювання, виробничо-зумовленого чи професійного, і навіть смерті, як результату захворювання.

Захворювання – це порушення нормальної життєдіяльності організму, зумовлене функціональними та/або морфологічними змінами.

Виробничо-зумовлене захворювання – захворювання, перебіг якого ускладнюється умовами праці, а частота якого перевищує частоту його у працівників, які не зазнають впливу певних професійних шкідливих факторів.

Професійне захворювання (профзахворювання) – це захворювання, що виникло внаслідок професійної діяльності та зумовлюється виключно або переважно впливом шкідливих речовин і певних видів робіт та інших факторів, пов'язаних з роботою.

Небезпечний виробничий фактор - небажане явище, яке супроводжує виробничий процес і дія якого за певних умов може призвести до травми або іншого раптового погіршення здоров'я працівника (гострого отруєння, гострого захворювання) і навіть до раптової смерті.

Виробнича травма – пошкодження тканин, порушення анатомічної цілісності організму людини або його функцій внаслідок впливу виробничих факторів. Як правило, виробнича травма є наслідком нещасного випадку на виробництві.

Нещасний випадок на виробництві - це обмежена в часі подія або раптовий вплив на працівника небезпечного виробничого фактору чи середовища, що сталися у процесі виконання ним трудових обов'язків, внаслідок яких заподіяно шкоду здоров'ю або настала смерть.

Один і той же чинник може викликати травму і захворювання (наприклад, високий рівень іонізуючого або теплового випромінювання може викликати опік або навіть призвести до миттєвої смерті, а довготривала дія порівняно невисокого рівня цих же факторів – до хвороби; пилінка, що потрапила в око, спричиняє травму, а пил, що осідає в легенях, - захворювання, що зветься пневмоконіоз). Через це всі несприятливі виробничі чинники часто

розглядаються як єдине поняття – небезпечний та шкідливий виробничий фактор (НШВФ).

За своїм походженням та природою дії НШВФ ділять на 5 груп:

- фізичні;
- хімічні;
- біологічні;
- психофізіологічні;
- соціальні.

До фізичних НШВФ відносяться:

- машини та механізми або їх елементи, а також вироби, матеріали, заготовки тощо, які рухаються або обертаються;
- конструкції, які руйнуються;
- системи, устаткування або елементи обладнання, які знаходяться під підвищеним тиском;
- підвищена запиленість та загазованість повітря;
- підвищена або понижена температура повітря, поверхонь приміщення, обладнання, матеріалів;
- підвищені рівні шуму, вібрації, ультразвуку, інфразвуку;
- підвищений або понижений барометричний тиск та його різкі коливання;
- підвищена та понижена вологість;
- підвищена швидкість руху та підвищена іонізація повітря;
- підвищений рівень іонізуючих випромінювань;
- підвищене значення напруги в електричній мережі;
- підвищені рівні статичної електрики, електромагнітних випромінювань;
- підвищена напруженість електричного, магнітного полів;
- відсутність або нестача світла;
- недостатня освітленість робочої зони;

- підвищена яскравість світла;
- понижена контрастність;
- прямий та віддзеркалений блиск;
- підвищена пульсація світлового потоку;
- підвищені рівні ультрафіолетової та інфрачервоної радіації;
- гострі кромки, задирки, шершавість на поверхні заготовок, інструментів та обладнання;
- розташування робочого місця на значній висоті відносно землі (підлоги); слизька підлога; невагомість.

До хімічних НШВФ відносяться хімічні речовини, які по характеру дії на організм людини поділяються на токсичні, задушливі, наркотичні, подразнюючі, сенсibiliзуючі, канцерогенні, мутагенні та такі, що впливають на репродуктивну функцію. По шляхам проникнення в організм людини вони поділяються на такі, що потрапляють через:

1. органи дихання,
2. шлунково-кишковий тракт;
3. шкіряні покриви та слизисті оболонки.

До біологічних НВФ відносяться патогенні мікроорганізми (бактерії, віруси, рикетсії, спірохети, грибки, найпростіші) та продукти їхньої життєдіяльності, а також макроорганізми (тварини та рослини).

До психофізіологічних НШВФ відносяться фізичні (статичні та динамічні) перевантаження і нервово-психічні перевантаження (розумове перенапруження, перенапруження аналізаторів, монотонність праці, емоційні перевантаження).

Соціальні НШВФ – це неякісна організація роботи, понаднормова робота, необхідність роботи в колективі з поганими відносинами між його членами, соціальна ізоляція з відривом від сім'ї, зміна біоритмів, незадоволеність роботою, фізична та/або словесна образа та її ризик, насильство та його ризик. Один і той же НШВФ за природою своєї дії може

належати водночас до різних груп. Однією з причин появи НВФ є небезпечні речовини.

Небезпечна речовина - це хімічна, токсична, вибухова, окислювальна, горюча речовина, біологічні агенти та речовини біологічного походження (біохімічні, мікробіологічні, біотехнологічні препарати, патогенні для людей і тварин мікроорганізми тощо), які становлять небезпеку для життя і здоров'я людей та довкілля, сукупність властивостей речовин /або особливостей їх стану, внаслідок яких за певних обставин може створитися загроза життю і здоров'ю людей, довкіллю, матеріальним та культурним цінностям. Такий стан умов праці, при яких виключена або зведена до припустимого рівня дія на працюючого небезпечних та шкідливих виробничих факторів зветься безпекою праці.

Виходячи з того, що в житті, а тим більше у виробничому процесі, абсолютної безпеки не існує, нерозумно було б вимагати від реального виробництва повного викорінення травматизму, виключення можливості будь-якого захворювання. Але реальним і розумним є ставити питання про зведення до мінімуму впливу об'єктивно існуючих виробничих небезпек. Цю задачу вирішує охорона праці, яка, як було сказано, є системою правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини в процесі трудової діяльності [10].

ВИСНОВКИ

Сучасну законодавчу основу ринкового обігу земельних ділянок було засновано в Законі України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу сільськогосподарських земель» від 31 березня 2020 року № 552-IX, нормами якого внесли низку змін та доповнень до діючого законодавства у галузі ринкового обігу землі та реєстрації прав на неї. Також передбачено внесення змін до Закону України «Про нотаріат», згідно з якими під час посвідчення договору про відчуження земельної ділянки сільськогосподарського призначення перевіряється дотримання вимог, встановлених Земельним кодексом України набувачам прав власності на сільськогосподарські земельні ділянки, включаючи обмеження щодо загальної площі сільськогосподарських земельних ділянок, які може придбати одна особа.

Механізм охорони землі як основного національного багатства українського народу реалізується у правовідносинах спадкування прав на землю. Проблеми успадкування прав на землю іноземними громадянами, іноземними юридичними особами, державами, особами без громадянства, а також удосконалення механізму захисту прав на землю внаслідок спадкування є одними з факторів, які визначають перспективи подальших наукових досліджень.

У кваліфікаційній роботі розкрито методику розробки проекту землеустрою щодо встановлення меж земельної ділянки в натурі (на місцевості), власник яких помер, для обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд та ведення особистого селянського господарства. Місцезорозташування ділянок вул. Нова, 14, с. Бучали Комарнівської територіальної громади Львівського району Львівської області. Загальна площа ділянок 0,4661 га, в тому числі для: обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд 0,0955 га та ведення особистого селянського господарства 0,3706 га.

Комплекс робіт з виготовлення технічної документації із землеустрою щодо встановлення меж земельної ділянки в натурі (на місцевості) виконаний відповідно до: Земельного Кодексу України, Закону України "Про землеустрій", Закону України «Про державний земельний кадастр», Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру» №1051 від 17.10.2012р., Інструкції про порядок контролю і приймання топографо-геодезичних та картографічних робіт, Інструкції з топографічного знімання у масштабах 1:5000 - 1:500 та Технічного завдання на виконання робіт.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бусуйок Д. В. Правове регулювання управлінських та сервісних відносин у сфері використання та охорони земель: проблеми теорії та практики: автореф. дис. на здоб. наук. ступ. докт. юрид. наук. Київ, 2018. 38 с.
2. Ващишин М. Я. Набуття прав на землю. Велика українська юридична енциклопедія. Т. 16 : Земельне та аграрне право / редкол.: М. В. Шульга (голова), В. В. Носік, П. Ф. Кулинич та ін. Харків: Право, 2019. С. 379–385.
3. Габріадзе М. Р. Особливості виникнення та реалізації спадкового права на земельну ділянку. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична. Випуск 38/2023 с.144-150.
4. Земельний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>.
5. Землевпорядне проектування: теоретичні основи і територіальний землеустрій: навчальний посібник / М.С. Богіра, В.І. Ярмолюк. Київ: Аграрна освіта, 2011. 416 с.
6. Інструкція з виконання топографо-геодезичного знімання у масштабах 1:5000, 1:2000, 1:1000, 1:500: Наказ Головного управління геодезії, картографії та кадастру при Кабінеті Міністрів України № 56 від 09.04.1998 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0393-98#Text>.
7. Інструкція про встановлення, відновлення меж земельних ділянок в натурі або на місцевості та їх закріплення межовими знаками: Наказ Державного комітету України із земельних ресурсів № 376 від 18.05.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0391-10#Text>.
8. Малохліб О. С. Правової засади використання земельних ділянок для житлового будівництва: дис. на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук: 12.00.06; Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого. Харків, 2021. 210 с.
9. Охорона земель як стратегічна ціль. URL: <https://artius.ua/novini/statti/ohorona-zemel.html>

10. Охорона праці в галузі [Текст] : навч. пос./ М. М. Сакун, І. І. Дядько, - Одеса: Центр Медіа, 2012. - 76 с.
11. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин: Закон України № 1423-І від 28.04.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1423-20>.
12. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визначення складу, змісту та порядку погодження документації із землеустрою: Закон України № 497-VIII від 02.06.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/497-19#Text>.
13. Про Державний земельний кадастр: Закон України № 3613-VI від 07.07.2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text>.
14. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України № 1952-IV від 25.12.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#Text>.
15. Про землеустрій: Закон України № 858-IV від 22.05.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text>.
16. Ступень Р., Ступень Н., Ступень О. Методика організації використання та охорони земельних ресурсів в умовах децентралізації влади: матеріали XXII Міжнародного науково-практичного форуму «Теорія і практика розвитку агропромислового комплексу та сільських територій», 5-7 жовтня 2021 року Львів - Дубляни, Україна. С. 9-11.
17. Уразовська О. С. Спадкування права на земельну ділянку за законодавством України: дис. на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук: 12.00.03; Нац. ун-т “Одеська юридична академія”. Одеса, 2018. 211 с.
18. Федорович В. І. Оцінка земель. Велика українська юридична енциклопедія. Т. 16 : Земельне та аграрне право / редкол.: М. В. Шульга (голова), В. В. Носік, П. Ф. Кулинич (заст. голови) та ін. Харків: Право, 2019. С. 432–436.

19. Чернецька В. В. Вплив землеустрою на екосистеми. Студентська молодь і науковий прогрес: матер. Міжнар. студ. наук. форуму, 02 – 04 жовт. 2024 р, Львів: ЛНУП, с. 152.

20. Чернецька В. В. Моніторинг земель під час війни. Студентська молодь і науковий прогрес: матер. Міжнар. студ. наук. форуму, 04 – 06 жовт. 2023 р, Львів: ЛНУП, с. 162.

21. Чернецька В. В. Основні принципи раціонального використання та охорони земель сільськогосподарського призначення. Актуальні питання землекористування та туризму в контексті сталого розвитку України: матеріали II Всеукр. студентської наук.-практ. конф. Дубляни, 26 квітня 2023 р. – Львів : Львівський національний університет природокористування, 2023. – 92-94 с.

22. Чернецька В. В. Оцінка стану природних кормових угідь та особливості їх використання. Актуальні питання землекористування та туризму в контексті сталого розвитку України: матеріали III Всеукр. студентської наук.-практ. конф. Дубляни, 18 квітня 2024 р. – Львів : Львівський національний університет природокористування, 2024. – 65-67 с.

23. Яніцький В. П. Порядок набуття права власності на земельну ділянку в Україні: дис. ... канд. наук: 12.00.06. Київ, 2007. 200 с.